

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

PAPP KÁROLY r. altábornagy

Szám:

Tárgy: alapjogot érintő rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása

Hiv. szám: –

Ügyintéző:

Telefon:

E-mail:

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva **Panaszos** által előterjesztett panasz tárgyában folytatott eljárás során – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) állásfoglalásának megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panaszt

e l u t a s í t o m.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdés e) pontjára, valamint a 109. § (1) bekezdés a) pontjára – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságnál – a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak címezve (1255 Budapest, Pf.: 117.) – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül lehet benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 330. § (2) bekezdése, Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület (tájékoztatásul)
- 3) Rendőr-főkapitányság vezetője (tájékoztatásul)
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

I.

Panaszos terjesztette elő panaszát a Panasztestületnél, melynek kiegészítésére nem került sor.

A Panaszos beadványában a Rendőrőrs Rendészeti Alosztály rendőrei által a vele szemben fogatosított elővezetéssel összefüggésben terjesztette elő panaszát.

A Panaszos előadta, hogy *-n, az esti órákban a albérleti lakásán tartózkodott családjával, ahol vacsora után a szomszédal iszogattak, beszélgettek. Mivel fáradt volt, ezért a viszonylag kevés elfogyasztott ital is „megártott”, emiatt lefeküdt aludni. Még „első álmában” volt, amikor gyermekei ordítására ébredt, hogy „apu, betörtek hozzánk”.

Azt észlelte, hogy zseblámpával bevilágítanak gyermekei szobájába, és meglepődött, mert a kaput bezárta, és azon csak erőszakkal betörve lehet bejutni.

Ekkor felugrott és indult a bejárati ajtó felé, ami kulcsra nem volt zárva, csak kilincse, de mikorra odaért, megnyitásra került és a rendőrök minden köszönés és intézkedés alá vonás vagy közlés nélkül bement a lakásba és szó szerint azt mondták, hogy „viszünk a börtönbe, van 16 napod”, valamint „mozogjak és kapjak magamra valamit, mert ha nem, így gatyában visznek el”.

Ekkor már * óra jóval elmúlt, és a gyerekek is „első álmukból” riadtak fel, nagyon meg voltak ijedve a rendőrök fellépésétől. Különösen azért, mert rájuk verték az ablakot, náluk „dübögtek”.

A Panaszos megértette azt, hogy mivel a szabálysértési bírságot nem fizette be, azt változtatták át 16 nap elzárásra, de ő erről nem kapott papírt, és „köztudomású tény” lakókörnyezetében „minden mozgása”, tudják, hogy „hol lehet fellelni”, mindenképpen emberibb lett volna, ha nem a gyerekek nyugalma teszik tönkre és sokkolják őket egy ilyen rendőri intézkedéssel.

A kaput betörték, a gyerekekre az ablakot ráverték, a lakásba úgy mentek be, hogy nem köszöntek, nem közöltek semmit, csak azt, hogy viszik a börtönbe. Gyermekei a mai napig nem tudják, hogy mit követhetett el, hogy ilyen rendőri intézkedés vált vele szemben szükségessé. Ha meglátják a rendőröket, szinte reszketnek, sírnak. Nehéz volt a gyerekeknek elviselni, hogy ott azonnal hátra bilincseltek kezeit és valóban úgy vitték el, mint a tv filmekben a legveszélyesebb bűnözőt.

Miután beszállították a Rendőrőrsre, ott a helyi körzeti megbízott azzal fogadta, hogy „na bejöttél a csöbe, egyhamar nem szabadulsz”. Mindenféle bűnözőnek „lehordta”, és kijelentette, hogy gondoskodik róla, hogy a Panaszosnak ne legyen hosszú ideig jogosítvány.

A Panaszos szerint ennek a fellépésnek az előzménye az lehetett, hogy rendszeresen intézkednek ellene minden ok nélkül. Helyszíni bírságot szabnak ki azzal, hogy annyi büntetőpontot szerezzen, hogy a jogosítványát le kelljen adni, és utána képzésen kelljen részt

vennie. Miután az egyik ilyen határozatot megkapta, jogi képviselőhöz fordult, fellebbezéssel éltek, az eltiltásra vonatkozó határozat nem „léphetett életbe” és kiderült, hogy több esetben törvénysértő volt a büntetőpont adása. A bíróság eddig 3 ügyben hatályon kívül helyezte a kiszabott helyszíni bírságot és megszüntette vele szemben a „büntetőpont adására okot adó körülményt”. Emiatt továbbra is jogszerűen közlekedhet, amit „így torolnak meg viselkedésükkel a helyi rendőrök.”

A Panaszos szerint ezért történt a rendőri intézkedés ilyen időpontban és körülmények között és tart attól, hogy még további következményei is lesznek, és a két intézkedő rendőr és a parancsnok beváltja fenyegetését, hogy börtönbe juttassák a Panaszost, és soha nem lesz jogosítványa.

A Panaszos a fentiekre tekintettel kérte a Panasztestületet, hogy panaszait vizsgálja ki.

A Panaszos a vele szemben foganatosított rendőri intézkedéssel kapcsolatban – *beadványa szerint* – az alábbiakat sérelmezte:

1. az elővezetés elrendelését,
2. az elővezetés időpontját, végrehajtásának módját,
3. a rendőrök fellépését, hangnemét,
4. a rendőri intézkedés részrehajló voltát,
5. a kényszerítő eszköz (bilincs) aránytalanságát.

A Panasztestület hivatkozott állásfoglalása szerint a rendőri intézkedés érintette a Panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye IV. cikkében biztosított személyes szabadsághoz, a VI. cikkben meghatározott magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogát, a XV. cikkének (1) és (2) bekezdésében biztosított egyenlő bánásmód követelményét, valamint a XXIV. cikkben foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát.

A Panasztestület eljárásában a Panaszos szabálysértési eljárásban történő elővezetésének elrendelését hatáskör hiánya miatt nem vizsgálhatta.

A Panasztestület megállapította, hogy a Panaszos fogvatartásának tényleges időtartama az arányosság követelményét sértette, így személyes szabadsághoz fűződő alapvető joga, illetőleg a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmet szenvedett.

Az állásfoglalás megállapította továbbá, hogy a bilincs alkalmazásának megjelölt indokát nem fogadta el. Szem előtt tartva az arányosság követelményét azt sürgősen és aránytalanul minősítette, és kimondta, hogy a bilincs jogszerűtlen és aránytalan alkalmazásával a rendőrök megsértették a panaszos emberi méltóságához, illetve a személyi szabadsághoz fűződő jogát.

A Panasztestület megítélése szerint az alapjogsérelem elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz megküldését az országos rendőrfőkapitánynak.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a Panasztestület által lefolytatott vizsgálatot követően – súlyos alapjogsérelem esetén – a panaszt az országos rendőrfőkapitány bírálja el.

II.

A Ket. 50. § (1) bekezdésében foglalt tényállás tisztázási kötelezettségének keretében a hatóság az alábbi bizonyítási eszközöket szerezte be:

- panaszbeadvány (3 lap);
- a Rendőr-főkapitányság vezetőjének átirata a Panasztestület megkeresésére (1 lap);
- a Rendőrkapitányság vezetőjének összefoglaló jelentése (2 lap);
- a Rendőrőrs Rendészeti Alosztály, rendőreinek jelentése (1 lap);
- a Rendőrőrs Rendészeti Alosztály, rendőrének jelentése (1 lap);
- tájékoztató közigazgatási bírság kiszabásáról elnevezésű irat (1 lap);
- a Rendőrkapitányság vezetője által hozott határozat elővezetéséről (1 lap);
- jelentés elővezetés végrehajtásáról (kísérés) és mellékletei:
 - parancsnoki vélemény és kivizsgálás,
 - igazolás a rendőrségi előállítás időtartamáról,
- Rendőrőrs Rendészeti Alosztály, rendőri jelentés (1 lap);
- Járásbíróság végzése (2 lap);
- tájékoztató Panaszos szabálysértési eljárásairól, valamint helyszíni bírságairól (6 lap).

III.

A rendőri intézkedés elleni panasz kivizsgálásakor vizsgálat tárgyává tettem, hogy valamennyi panaszosi sérelemre kiterjed-e a hatásköröm.

1. Az elővezetés elrendelése

Az Rtv. 92. § (1) bekezdés szerint: „*Akinek a IV-V. Fejezetben - a 46/A-46/C. § kivételével -, valamint a VI. Fejezetben meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette, választása szerint*

a) panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez vagy

b) kérheti, hogy - amennyiben a panasz elintézése nem tartozik más eljárás hatálya alá - panaszát a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően, az érintett rendőri szerv kiletétől függően

ba) az országos rendőrfőkapitány,

bb) a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója vagy

bc) a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója

bírálja el.”

Panaszos sérelmezte, hogy elővezetését rendelték el. Ugyan megértette azt, hogy mivel a szabálysértési bírságot nem fizette be, azt változtatták át elzárásra, de őt erről nem értesítették.

A Panasztestület hatáskörének hiányát állapította meg a fenti kérdésben, mivel jogszabályi felhatalmazás hiányában szabálysértések vizsgálatára, a kiszabott szabálysértési- és közigazgatási bírság csökkentésére, eltörlésére irányul.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján jelen eljárás tárgya kizárólag az Rtv. IV., V. és VI. fejezete által szabályozott rendőri intézkedésekkel szembeni panaszok elbírálása lehet. A szabálysértési eljárás megindulását követő eljárási cselekményekkel összefüggő panaszok

elbírálására a törvényességi felügyeletet gyakorló ügyészség rendelkezik hatáskörrel. A Ket. keretei között ezek alapján nincs törvényes lehetőség, ezért e panaszpontok vizsgálatát mellőztem.

A Panaszos által előterjesztett elővezetés elrendelése elleni panasz – a hivatkozott törvényi rendelkezésekre tekintettel – hatáskör hiányában nem bírálható el, ezért a jelen határozatban foglalt döntés arra nem terjed ki.

IV.

A tényállás minden részletre kiterjedő tisztázása érdekében lefolytatott közigazgatási hatósági eljárás során a Panaszos által a Panasztestületnél előterjesztett panaszban megfogalmazott állításokat alátámasztó bizonyítási indítványt, nyilatkozatot, illetőleg egyéb bizonyítékot a hatóság részére nem szolgáltatott. Az eljárás során – az intézkedő rendőrök által tett jelentésekben foglalt nyilatkozatokon túl – egyéb bizonyíték nem merült fel, ugyanakkor a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján eleget lehetett tenni a Ket. 50. § (1) bekezdésben előírt tényállás tisztázási kötelezettségnek.

Ezek alapján a Pp. 195. § (1) bekezdése szerint, a rendőri jelentés közokirati jellegére tekintettel, az abban foglalt tények ellenkezőjére vonatkozó bizonyíték hiányában, döntésem meghozatalánál a rendőri jelentésekben foglaltakat vettem alapul. Ezen álláspontom kialakításánál figyelemmel voltam több korábbi bírósági ítéletre és döntésre¹ is.

V.

2. Az elővezetés időpontja, végrehajtásának módja

Az Rtv. 2. § (1) bekezdése szerint:

„A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyónbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.”

Az Rtv. 15. § (1) bekezdése szerint:

„(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

(2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.”

Az Rtv. 34. § (1)-(3) bekezdései szerint:

„(1) A rendőr az elővezetést elrendelő határozatban vagy végzésben megjelölt személyt az abban megjelölt helyre kíséri vagy oda útba indítja.

(2) Ha az elővezetés másként nem teljesíthető, az elővezetett személyt a rendőrségen a szükséges ideig - legfeljebb 12 óra időtartamra - vissza lehet tartani. A visszatartás időtartamának számítására az előállításra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(3) Az elővezetés elrendelésének törvényességéért az elrendelő a felelős.”

Az Rtv. 33. § (3) bekezdés szerint:

¹ Pl.: 1/2004. Büntető jogegységi határozat, BH2009. 230, Egri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.27.173./2013/7. számú ítélete.

„(3) A rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.”

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 30. § (3) bekezdés szerint:

„(3) Az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. § (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.”

A Szolgálati Szabályzat 5. § (1) bekezdés szerint:

„(1) Az intézkedést a rendőr - az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően - a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelgéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja.”

Az Rtv. 39. § (1) bekezdés f) pontja szerint:

*„(1) A rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve
f) az elővezetés végrehajtása érdekében;”*

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 162. § (4) bekezdése szerint:

„(4) Az elővezetést általában a napnak a hatodik és huszonnegyedik órája között kell végrehajtani.”

A Panaszos panaszbeadványában sérelmezte, hogy jóval * óra után a rendőrök a kilincsre zárt bejárati ajtót, mely kulcsra nem volt zárva kinyitották és köszönés és intézkedés alá vonás vagy közlés nélkül beléptek az albérletébe, és szó szerint azt mondták, hogy „viszünk a börtönbe, van 16 napod”, valamint „mozogjak és kapjuk magamra valamit, mert ha nem így gatyában visznek el”. A gyerekek nagyon meg voltak ijedve a rendőrök fellépésétől, mivel azért, mert rájuk verték az ablakot, náluk „dübögtek”.

A Panaszos megértette azt, hogy mivel a szabálysértési bírságot nem fizette be, azt változtatták át elzárásra, de ő erről nem kapott papírt, és „köztudomású tény” lakókörnyezetében minden mozgása, tudják, hogy „hol lehet fellelni”, mindenképpen emberibb lett volna, ha nem a gyerekek nyugalma teszik tönkre és sokkolják őket egy ilyen rendőri intézkedéssel.

Az állásfoglalás megállapította, hogy az Rtv. a rendőri intézkedésekkel kapcsolatban nem tartalmaz rendelkezést a fogatosítás időpontjára vonatkozóan, így az elővezetéssel kapcsolatban sem. A Be. 162. § (4) bekezdése értelmében ugyanakkor „az elővezetést általában a napnak a hatodik és huszonnegyedik órája között kell végrehajtani.”

A hivatkozott rendelkezés nem teszi kötelezővé, hogy az elővezetést a megadott időszakban fogatosítsák, azt csak ajánlásként rögzíti, amelytől el lehet térni, ha a körülmények indokolják.

Az állásfoglalás szerint a Be. idézett szakasza által ajánlott időponttól a rendőrség jelentős mértékben eltért, ezért az eltérést egyrészt kirívónak tartotta, másrészt a rendőrkapitányság állománya ilyen nyomós indokot nem hozott a Panasztestület tudomására. A rendőrségi iratok nem adtak számot korábbi, hajnalban történt sikertelen elővezetési kísérletről.

A Panasztestület álláspontja szerint a Panaszos fogvatartásának tényleges időtartama az arányosság követelményét sértette, így személyes szabadsághoz fűződő alapvető joga, illetőleg a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmet szenvedett.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján *-n, * óra * perckor kezdték meg a Rendőrőrs Rendészeti Alosztály rendőrei a Rendőrkapitányság, mint elrendelő az általa folytatott szabálysértési eljárásban hozott elővezető határozat végrehajtását.

Az elővezetésről szóló határozat alapján a Járásbíróság végzésével a pénzbírságot – mivel Panaszos azt a szabálysértési határozatban megjelölt határidőn belül nem fizette meg –, 16 nap elzárásra váltotta át.

A fentiek alapján a szolgálatban lévő rendőrök megjelentek a Panaszos bérleményénél a szolgálati gépkocsival. Ott megálltak, majd három alkalommal hangjelzést adtak, melyre a Panaszos nem reagált. Ezt követően bekiabáltak a lakóházba, hogy „rendőrség, XY úr, jöjjön ki!”. Tekintettel arra, hogy ezen kísérletek eredménytelenek maradtak és mivel az utcára nyíló, személyek közlekedésére szolgáló kertkapu zárt állapotban volt, ezért azt megnyomták, melynek hatására az kinyílt. Ezután az elővezetés eredményes végrehajtása érdekében – az Rtv. 39. § (1) bekezdés f) pontjára figyelemmel – beléptek az ingatlan területére. A lakóház bejárati ajtaján kopogtak és több alkalommal, felszólították a Panaszost, hogy „rendőrség, XY nyisson ajtót!”

Ezeknek a felszólításoknak és kopogtatásoknak a Panaszos pár perc elteltével eleget tett, kinyitotta a bejárati ajtót.

Az elővezetést foganatosító rendőrök a Panaszosnak a napszaknak megfelelően („Jó estét, rendőrség!”) köszöntek, aki behívta őket a lakóházba, ahol szóban közölték vele és át is adták részére az elővezetésről szóló határozatot, mely szerint elővezetést rendeltek el vele szemben, mely alapján a Büntetés-végrehajtási Intézetbe (a továbbiakban: bv. Intézet) kell vinniük, mivel a pénzbírságot nem fizette be.

A Panaszos ezt a tényt tudta, csupán annyi kifogása volt, hogy lehetőség volna-e arra, hogy valamikor máskor menjenek érte.

A rendőr közölte a Panaszossal, hogy mivel érvényes elővezetésről szóló határozat alapján az intézkedést megkezdték vele szemben, melytől már nem állhatnak el és végre fogják hajtani.

A Panaszos kérte, hogy hadd készüljön el, öltözzön fel, melyhez természetesen a rendőrök hozzájárultak. A személyi igazolványát az udvaron lévő autójában tartotta, melyhez kikísérték, és önként átadta a rendőrök részére.

Miután a Panaszos még a lakóházban elköszönt a családjától és átadta az udvaron a személyi igazolványát, ahol gyermekei nem voltak jelen, előzetes felszólítást követően került sor bilincs alkalmazására.

Hangsúlyozandó, hogy a jogalkotó az elővezetést végző hatóság mérlegelésére bízta az elővezetés végrehajtása időpontjának megválasztását, és a Be. 162. § (4) bekezdése értelmében az elővezetést 0 és 6 óra között is jogszerűen lehet végrehajtani. Mindebből következően – különös tekintettel arra, hogy a Panasztestület állásfoglalásában található téves hivatkozással szemben a rendőrök a Be.-ben ajánlasként megfogalmazott időintervallumon belül intézkedtek – a panasz tárgyát képező esetben semmiképpen sem lehet jogellenesnek minősíteni az elővezetés végrehajtásának időpontját.

A rendőrök a Be. 162. § (4) bekezdésében megjelölt ajánlásnak megfelelően – a nap hatodik és huszonnegyedik órája közötti időben – * perckor az Rtv. 39. § (1) bekezdés f) pontja alapján jogszerűen, erőszak nélkül léptek be a magánlakásba. Az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondata, valamint a Szolgálati Szabályzat 5. § (1) bekezdése alapján – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással – a napszaknak megfelelően köszöntek. A Panaszos maga nyitotta ki a ház bejárati ajtaját, behívta őket a lakóházba, ahol szóban közölték vele és át is adták részére az elővezetésről szóló határozatot. Az Rtv. 29. § (1)-(3) bekezdése alapján jogszerűen került sor a Panaszos igazoltatására, illetve az Rtv. 34. § (1)-(3) bekezdései alapján vezették elő a határozatban rögzített bv. Intézetbe, mely megalapozott és jogszerű volt, ezért a panasz e tekintetben alaptalan.

3. A rendőrök fellépése, hangneme

Az Rtv. 2. § (1) bekezdés szerint:

„A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyónbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.”

Az Etikai Kódex 1. pontjának második része alapján:

„Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.”

Az Etikai Kódex 5. pontja szerint:

„A rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit (...) indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz (...) megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.”

Az Etikai Kódex 7. pontjának utolsó mondata szerint:

„Tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök a kaput betörték, a gyerekekre az ablakot „ráverték”, a lakásba úgy mentek be, hogy nem köszöntek, nem közöltek semmit, csak azt, hogy viszik a börtönbe. Gyermekai a mai napig nem tudják, hogy mit követhetett el. Ha meglátják a rendőröket, szinte reszketnek, sírnak. Nehéz volt a gyerekeknek elviselni, hogy ott azonnal hátra bilincseltek kezeit és valóban úgy vitték el, mint a tv filmekben a legveszélyesebb bűnözőt.

Miután beszállították a Rendőrsre, ott a helyi körzeti megbízott azzal fogadta, hogy „na bejöttél a csöbe, egyhamar nem szabadulsz”. Mindenféle bűnözőnek lehordta, és kijelentette, hogy gondoskodik róla, hogy a Panaszosnak ne legyen hosszú ideig jogosítványa.

A Panasztestület ebben a kérdésben a Panaszos és a rendőrség tényállítási között meghúzódo ellentét feloldhatatlansága miatt úgy foglalt állást, hogy a rendőri magatartás és bánásmód emberi méltóságot sértő volta nem megállapítható.

A Panaszos panaszbeadványában, saját állítása szerint lakásában a szomszédal iszogatót, és mivel fáradt volt, ezért viszonylag kevés elfogyasztott ital is megártott, ezért * órákor lefeküdt és első álmából a kiskorú gyermekei ordítására ébredt, hogy betörték hozzájuk. Úgy gondolta, hogy a zseblámpával a gyerekek szobájába világító betörők erőszakkal jöttek be az udvarra.

A rendelkezésekre áll, a II. részben felsorolt bizonyítási eszközök megítélésem szerint ennek az ellenkezőjét bizonyítják. A Panaszos elfogadhatatlan hangnemben szidalmazta, becsmérelte azt a rendőrt, aki vele szemben korábban több esetben intézkedett, bírságokat szabott ki, és mivel ebből a korábbi intézkedésből keletkezett bírságot nem fizette meg a Panaszos, ezért került sor a kiszabott pénzbírság elzárásra történő átváltoztatására, így már az elővezetés megkezdésekor őt okolta az elővezetés miatt.

A rendőr jelentése szerint a Panaszost igazoltatta, majd közölte vele az elővezetés tényét, melyre azt válaszolta, hogy egy rendőr hibája az egész.

Az elővezetés megkezdésekor még a lakóházban megkezdte e rendőr szidalmazását, mely során az alábbi szavakat használta: „*Csak találkozzak veled, kitépem a torkából a nyelvcsövét, ez egy majom, aki szopot engem, ez egy köcsög, örült személy, kigyűjtötte a pontjaimat ez a személtáda, szaros, semmirekellő, de nem tudja kivel áll szemben, Bunkó – köcsög ember.*”

A Panaszos e rendőrt, aki iratrögzítés céljából a Rendőrsön tartózkodott, az előállító helyiségben történő elhelyezése után is szidalmazta, azonban a törzsőrmester a provokációra nem reagált, azonban a későbbiekben büntetőfeljelentést tett a Panaszos ellen.

A Panaszos saját állítása mellett egyéb bizonyítékot a hatóság részére nem szolgáltatott, illetve az eljárás során e tárgykörben a rendőri jelentésektől eltérő bizonyíték nem merült fel. Tekintettel a – a Pp. jelen határozat III. részében kifejtetett – hivatkozott rendelkezésére is, az azokban foglalt tényekre vonatkozó ellenkező bizonyíték hiányában döntésem meghozatala során a rendőri jelentésekben foglaltakat vettem alapul.

A fentiekre tekintettel, a benyújtott panasz e tekintetben alaptalan.

4. A rendőri intézkedés részrehajló volta

Az Rtv. 13. § (2) bekezdése szerint:

„(2) A rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.”

A Rendőrség Etikai Kódexének 4. pontja szerint:

„A rendőr elismeri és védi az emberi méltóságot, tiszteletben tartja az emberi és a személyiségi jogokat. Elfogulatlanul jár el nemre, korra, állampolgárságra, etnikai hovatartozásra, vallási és politikai meggyőződésre, társadalmi és vagyoni helyzetre tekintet nélkül.”

A Panaszos sérelmezte, hogy ennek a fellépésnek az előzménye az lehetett, hogy a rendőrök rendszeresen intézkednek ellene minden ok nélkül, melynek során helyszíni bírságot szabnak ki azért, hogy a jogszabályokban rögzített annyi büntetőpontot szerezzon, hogy a jogosítványát le kelljen adnia. Mivel jogi képviselőhöz fordult és több esetben törvénysértő volta miatt a határozatokat a bíróság hatályon kívül helyezte, és így továbbra is jogszerűen közlekedhet, amit „így torolnak meg viselkedésükkel a helyi rendőrök.” A Panaszos tart attól, hogy még további következményei is lesznek, és a két intézkedő rendőr és a parancsnok beváltja fenyegetését, hogy börtönbe juttassák őt, és soha nem lesz jogosítványa.

A rendelkezésemre áll, a II. részben felsorolt bizonyítási azt bizonyítják, hogy a jogszerűen elrendelt elővezető határozat alapján jelentek meg a rendőrök.

A Panasztestület megállapította, hogy az elővezetés nem volt retorziós jellegű, ezért alapjogsérelmet nem állapított meg.

Az intézkedő rendőrök rendőri jelentésbe foglalt nyilatkozataik alapján a Panaszos nem volt ismeretlen számukra, mivel vele szemben korábban már foganatosítottak más rendőri intézkedést, azonban állításuk szerint a Panaszos elővezetését teljes mértékben elfogulatlanul hajtották végre. A rendőri jelentésekből megállapítható, hogy annak ellenére kulturáltan zajlott az elővezetés, hogy a Panaszos italozott és szidalmazni kezdte őket.

A panaszos és a rendőrök elmondása közül a rendőri jelentést, mint közokiratot fogadtam el.

Tekintettel a fentiekre, az elővezetés végrehajtására a törvényeknek megfelelően került sor. A panasz e tekintetben alaptalan.

5. A kényszerítő eszköz (bilincs) aránytalansága

Az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdése szerint:

„(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

(2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.”

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése szerint:

„(1) A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.”

Az Rtv. 17. § (1) bekezdés szerint:

„(1) A rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes

adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.”

Az Rtv. 48. § b) és c) pontja alapján:

„A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- b) támadásának megakadályozására,*
- c) szökésének megakadályozására.”*

A Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdése szerint:

„(1) Bilincs alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt

c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,”

A Szolgálati Szabályzat 41. § (4) bekezdése szerint:

„A bilincselés módjai:

- b) kezek előre vagy hátra bilincselése,”*

Szolgálati Szabályzat 41. § (6) bekezdés a) pontjának aa) és ab) alpontja szerint:

„(6) A bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy

- a) a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha*

aa) a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől,

ab) az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik,”

A Panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök a gyermekei előtt azonnal hátra bilincselték kezeit és úgy vitték el, mint a tv filmekben a legveszélyesebb bűnözőt.

A Panasztestület állásfoglalásában megállapította, hogy a bilincs alkalmazásának megjelölt indokait nem fogadta el. Szem előtt tartva az arányosság követelményét azt szükségtelennek és aránytalanak minősítette, és kimondta, hogy a bilincs jogszerűtlen és aránytalan alkalmazásával az intézkedő rendőrök megsértették a Panaszos személyi szabadságához fűződő jogát.

A Panasztestület állásfoglalásában kifejtett fenti megállapítással az alábbi indokok alapján nem értek egyet.

Az elővezetés végrehajtásáról szóló jelentésben foglaltak szerint a Panaszossal szemben az Rtv. 48. § b) és c) pontjai alapján – figyelmeztetést követően – bilincs alkalmazására került sor, amely *-n * óra * perctől * óra * percig tartott.

Ezzel kapcsolatban az intézkedő rendőr a jelentésében a bilincselést azzal egészítette ki, hogy a panaszos az elővezetés során verbálisan agresszíven viselkedett.

A 3. panaszpont vizsgálata során részletesen kifejtettek alapján a Panaszos elfogadhatatlan hangnemben szidalmazta, becsmérelte azt a rendőrt, aki vele szemben korábban több esetben intézkedett, bírságokat szabott ki, és mivel ebből a korábbi intézkedésből keletkezett bírságot nem fizette meg, ezért került sor a kiszabott pénzbírság elzárásra történő átváltoztatására, így már az elővezetés megkezdésekor őt okolta az elővezetés miatt.

Ugyan nem ellenkezett a kényszerintézkedés alkalmazása ellen, azonban hangulatingadozásai és saját elmondása alapján ittassága miatt a támadásától lehetett tartani, ezért az Rtv. 48. §-ában foglaltakra figyelemmel a bilincselés mellett döntött.

A Pp. 195. § (1) bekezdése értelmében a rendőri jelentés közokiratnak minősül, amely szerint a jelentésben foglaltak teljes mértékben – az ellenkező bizonyításáig – bizonyítják az abban foglaltakat. Figyelembe véve a rendőri jelentés közokirati jellegét, ezért a bizonyítékok értékelése során a rendőri jelentésben foglaltakat fogadtam el a döntéshozatal alapjául, miszerint a panaszosnak az intézkedés során tanúsított viselkedésére és ittasságából fakadó hangulatváltozásaira tekintettel tartani lehetett attól, hogy magatartása megváltozhat, ezért a bilincs – mint a szökés és a támadás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz – alkalmazása jogszerű és indokolt volt.

Az Rtv. 48. §-hoz fűzött indokolás szerint a bilincs a további ellenszegülés, a szökés, a támadás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz. Ennélfogva alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül vagy fizikai kényszer folyamánként is szóba jöhet. Az alkalmazás törvényi feltétele azonban, hogy kizárólag személyi szabadság korlátozásával járó rendőri intézkedés keretében (elfogás, előállítás, elővezetés, őrizetbevétel) alkalmazható.

Az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

E törvényi rendelkezések nem csak a rendőr által alkalmazható „kényszer” maximumát, de minimumát is előírják, mégpedig oly módon, hogy a rendőr olyan fokú kényszert kell, hogy alkalmazzon, amely megfelelő biztonságot fog nyújtani az intézkedés jövőbeni része során is.

Ez az előírás az intézkedő rendőrtől azt követeli meg, hogy a panaszos jövőbeni magatartására vonatkozóan vonjon le megbízható következtetéseket. E következtetést a rendőr a helyszínen a jövőre vonatkozóan nem végezheti el „patikamérlegen”. Számtalan példa mutatta már, hogy a rendőr olykor „alábecsüli” a szükséges intézkedés mértékét. Ezek következménye „jobb esetben mindössze” szökés, rosszabb esetben önkárosítás, súlyos sérülés, lőfegyverhasználat lett. A rendőrtől a törvényalkotó elvárja, hogy az intézkedése során ilyen esetek ne következhesse be.

Fontos hangsúlyozni azt a tényt is, hogy az alkalmazott kényszerítő eszköz „pozitív hatását”, azaz a megelőzött további jogsértő cselekményt – megtörténtük hiányában – igazolni, bizonyítani nem lehet sem az intézkedés korai szakaszában, a kényszerítő eszköz alkalmazását megelőzően a helyszínen, sem azt követően hatósági, vagy bírósági eljárásban.

A jogalkotó ezért a mérlegelésnek „tágabb kört enged” amikor azt írja elő, hogy a rendőri intézkedés csak „nyilvánvalóan aránytalan” hátrányt nem okozhat az intézkedés alá vont személynek.

A két vizsgálandó kényszerítő eszköz (testi kényszer, bilincs) között jogalkotói jogértelmezés nem tett különbséget súlyuknál fogva sem az Rtv.-ben, sem az intézkedés idején hatályban volt más jogszabályban.

Jogalkotói iránymutatás hiányában a hatóság jogalkalmazói tevékenysége során ezt követően azt vizsgálta meg, hogy a testi kényszer és a bilincs között fennáll-e „nyilvánvaló” és szignifikáns különbség a tekintetben, hogy mekkora hátrányt okoz.

A testi kényszer alkalmazása olyan fizikai erő kifejtéssel jár, mely ereje, irányultsága (elvezető fogások, karfeszítés, földre fektetés) révén képes lehet megtörni az elszennedőjének akaratát, azaz az akaratlagos ellenszegülő mozgását mindaddig, amíg a rendőr saját fizikai erő kifejtését megfelelő intenzitással és irányultsággal fenntartja. A bilincs fizikai jellemzőinél fogva – a testi kényszerhez hasonlóan, szakszerűen felhelyezve – arra alkalmas, hogy a megbilincselte személy nem kívánt mozgását lehetetlenné tegye. Amíg a testi kényszerrel akár az intézkedés alá vont személy teljes testét kontrollálni lehet, addig a kezek megbilincselése csak a kezek szabad mozgását gátolja meg, sok esetben továbbra is szükséges az illető kísérése, megfogása.

A testi kényszer alkalmazásával szembeni ellenszegülés esetén maga a testi kényszer hámsérülést, vagy ennél súlyosabb sérülést (ízületi, vagy csontsérülést) is okozhat. A bilincs szabályszerűen felhelyezve további ellenszegülés (a kezek szétfeszítése) esetén szorosabbá válva jellemzően hámsérülést okoz.

Az akarathajlító hatás, a személyes szabadság korlátozásának mértéke tekintetében tehát megállapítható, hogy a bilincselés alkalmazása koránt sem jelent fizikailag nagyobb mértékű korlátozást. A testi kényszer a rendőr fizikai képességeit és figyelmét jellemzően nagymértékben, akár teljes mértékben leköti. A bilincs alkalmazásával a rendőr a helyszíni intézkedése során fizikai erejét és figyelmét egyaránt nagyobb mértékben oszthatja meg, hiszen a nem kívánt mozgást nem a rendőr, hanem túlnyomórészt a bilincs akadályozza. Ez utóbbi úgy az intézkedés biztonsága, mint a tágabb környezet, végső soron a közrend szempontjából is kedvezőbb intézkedési helyzetet jelent.

Szóba jöhet a kényszerítő eszközök alkalmazásának negatív társadalmi megítélése, és ebben a körben kérdéses lehet, hogy a megbilincselés nagyobb mértékben korlátozza-e az emberi méltóságot, becsületet, mint a folyamatos karfeszítéssel, vagy más módon kivitelezett megfogással történő elvezetés. Jogszabály iránymutatást nem ad a hatóságnak ilyen értékelés elvégzéséhez, így ez nem tartozik a hatáskörömbé.

A Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdés d) pontja értelmében a bilincs különösen akkor alkalmazható, ha a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülés testi kényszerrel nem törhető meg. A testi kényszer akarathajlító jellegére tekintettel fogalmilag feltétlenül az ellenszegülő magatartás megszűnését eredményezi, ez ugyanakkor nem jelenti az ellenszegülés megtörését is, azaz az ellenszegülési szándéktól való elállást, ezért a testi kényszer megszüntetésekor az intézkedés alá vont személy további aktív ellenszegülést tanúsíthat. Erre tekintettel a bilincs alkalmazása a testi kényszert kiváltva, kiegészítve a további ellenszegülő magatartás megakadályozására hivatott. A testi kényszerrel lefogott személy esetében azt, hogy csupán ellenszegülő magatartása kényszerű megszűnéséről, avagy az ellenszegülés megtöréséről (szándéktól való elállásról) van-e szó, alapvetően tudati, érzelmi kérdésként, egzakt módon eldönteni, tehát az érintett jövőbeni szándékára vonatkozóan biztos következtetést levonni sem a helyszínen, sem a későbbiek során nem lehet.

Ezért – a már fent is kifejtettek szerint – az Rtv. rendelkezése értelmében a rendőr mérlegelésén múlik, hogy a testi kényszer felváltása, kiegészítése céljából alkalmazza-e a bilincselést. A jelen esetben a tényállásban említett indulatos, aktív ellenszegülő magatartásra

tekintettel okszerűen döntött a rendőr úgy, hogy a testi kényszer a bilincseléssel kiváltva továbbra is fenntartja a panaszos szabad mozgásának korlátozását mindaddig, amíg a helyszíntől eltávolítva, a Rendőrkapitányság területére kísérik, kizárva, minimálisra csökkentve a további jogsértő cselekmény elkövetésének a lehetőségét.

Megállapítottam, hogy a bilincselés és a testi kényszer között nyilvánvaló különbség a korlátozás azaz „hátrány okozás” mértékében nem állapítható meg, sőt a bilincselés a testi kényszerrel szemben csak a karok mozgását akadályozza legfeljebb azonos sérülés veszélye mellett. Ezért a rendőr az Rtv. 15. §-ában foglalt nyilvánvaló hátrányokozás tilalmát nem szegte meg, hiszen úgy a jogszabályi környezetből, mint a tényszerű összehasonlításából nem következik nyilvánvaló különbség a két kényszerítő eszköz között, azaz intézkedése az Rtv. 48. § b) és c) pontjai alapján a bilincselés tekintetében is arányos volt.

A leírtak alapján a panasz e tekintetben alaptalan.

VI.

Az elővezetés időtartama tekintetében az alábbiakat állapítottam meg.

A Panasztestület az állásfoglalása elkészítése során az elővezetés időtartama tekintetében is megvizsgálta az intézkedést, amelynek során megállapította, hogy a Panaszos alapvető jogai sérelmet szenvedtek.

Tekintettel arra, hogy a Panaszos ezt a kérdéskört nem sérelmezte, ezért azt érdemben nem vizsgáltam, ugyanis a Fővárosi Törvényszék már korábbi – 20.K.31.855/2011/8. számú – ítéletében kimondta, hogy *„A bíróság e körben jegyzi meg, hogy az alperesi határozat kizárólag a felperes panaszában foglaltakra kell, hogy reagáljon függetlenül attól, hogy a Független Rendészeti Panasztestület esetlegesen a felperes panaszát meghaladóan más jellegű jogkérdésekben is állást foglal.”*

A Kúria Kfv.III.37.807/2013/4. számú ítélete a fentieket alátámasztja, amely szerint *„(...) A FRP-nek az előállítás időtartamára vonatkozó megállapításra nézve rögzítette, hogy e körben a felperes nem terjesztett elő panaszt, ezért annak jogszerűségéről nem kellett döntenie.”*

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Hatásköröm és illetékességem az Rtv. 92. § (1) bekezdése, illetve a 93/A. § (6) és (7) bekezdésein alapul.

Döntésem az alábbi jogszabályokon alapul:

- Magyarország Alaptörvénye IV., VI., XV. cikk (1) és (2) bekezdése és XXIV. cikk;
- a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. III. törvény 195. § (1) bekezdése, 330. § (2) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 50. § (1) bekezdése, 100. § (1) bekezdés e) pontja, 109. § (1) bekezdés a) pontja;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 2. § (1) bekezdése, 13. § (2) bekezdése, 15. § (1) és (2) bekezdése, 16. § (1) bekezdése, 17. § (1) bekezdése, 33. § (3) bekezdése, 34. § (1)-(3) bekezdése, 39. § (1) bekezdésének f) pontja, 48. § b) és c) pontjai, 92. § (1) bekezdése, 93/A. § (6), (7) és (9) bekezdése;
- a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 5. § (1) bekezdése, 30. § (3) bekezdése, 41. § (1) bekezdés d) pontja, 41. § (4) és (6) bekezdése a) pontjának aa) és ab) alpontja;
- a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 162. § (4) bekezdése, 195. § (1) bekezdése, 196. § (1) bekezdése;
- a Rendőrség Etikai Kódexének 1. pontjának második része, 4. és 5. pontja, 7. pontja.

Budapest, 2015. október 26.

Papp Károly r. altábornagy
rendőrségi főtanácsos